Recreatieschap **Drenthe**

Begroting **2027**

(inclusief meerjarenraming 2028-2030)
Concept

RECREATIE & TOERISME

tijd om op te laden

Inhoudsopgave

Aanbiedingsbrief 2027 6
Verplichte paragrafen 23
Programmabegroting 30
Toelichting programmabegroting 32
Bijlagen 38
Bijlage I: Bijdragen gemeenten exploitatiekosten 39
Bijlage II: Bijdragen gemeenten Stimuleringsfonds 40
Bijlage III: Totale bijdragen gemeenten 2027 41
Bijlage IV: Investeringsstaat 42
Bijlage V: Meerjarenraming 2028-2030 43
Bijlage VI: Meerjarenraming 2028-2030 per gemeente 44
Bijlage VII: Begrotingsgegevens ten behoeve van het BBV 46
Bijlage VIII: Geprognosticeerde begin- en eindbalans 47
Bijlage IX: EMU-saldo 48
Bijlage X: Financiële kengetallen 49
Bijlage XI: Overzicht van incidentele baten en lasten 50

Begroting 2027 in één oogopslag

Onze kernbelofte

Samen zorgen we voor een sterk recreatief Drenthe en Ooststellingwerf: financieel verantwoord, inhoudelijk ambitieus en zichtbaar in resultaat.

Onze gereedschappen

Om onze doelen te bereiken zetten wij in op een mix van praktische en strategische instrumenten:

- Samenwerking & netwerkregie:
  we verbinden gemeenten, provincie, ondernemers en partners.
- Beleid en advies
  we ondersteunen gemeenten en ondernemers met kennis en richting.
- Projectontwikkeling & coördinatie
  we initiëren, begeleiden en versnellen projecten in de regio.
- Toeristische infrastructuur
  we ontwikkelen, beheren en verbeteren routes, knooppunten en voorzieningen.
- Stimuleringsfonds Recreatie en Toerisme
  we investeren gericht in kwaliteit, innovatie en kansen voor de sector.
- Onderzoek & monitoring
  we onderbouwen keuzes met data (o.a. Ecorys, impactmetingen, dashboards).

Aanbiedingsbrief **2027**

Aanbiedingsbrief 2027

Voorwoord Dagelijks Bestuur – Welkom in 2027

Recreatie en Toerisme: tijd om op te laden

Voor u ligt de begroting 2027 van Recreatieschap Drenthe, inclusief de meerjarenraming voor de periode 2028–2030. Met deze Routekaart geven wij als Dagelijks Bestuur helder inzicht in onze plannen, ambities en activiteiten voor het komende jaar. Tegelijk laten we zien hoe wij deze koers financieel verantwoord vormgeven.

Recreatie en toerisme zijn van grote waarde voor onze regio. Ze dragen bij aan leefbaarheid, gezondheid, werkgelegenheid en de aantrekkelijkheid van Drenthe én de gemeente Ooststellingwerf. Maar de sector staat ook voor uitdagingen: ruimtegebruik, druk op natuur en voorzieningen, veranderende wensen van bezoekers en een voortdurend beroep op samenwerking en innovatie. Juist in dat speelveld wil Recreatieschap Drenthe verbindend en daadkrachtig opereren.

Gemeenten hebben veel opgaven en beperkte middelen. Daarom is het belangrijk om taken waar dat kan samen op te pakken. Door samenwerking bundelen we kennis, versterken we netwerken en vergroten we onze gezamenlijke slagkracht. Het recreatieschap zorgt voor samenhang, continuïteit en een stevige basis waarop gemeenten, ondernemers en partners kunnen bouwen.

Op 9 april 2026 bieden wij de ontwerpbegroting 2027 aan het Algemeen Bestuur aan, met het verzoek deze op 2 juli 2026 vast te stellen.

Financieel realistisch, inhoudelijk ambitieus
Het Dagelijks Bestuur is zich ervan bewust dat gemeenten ook in 2027 nog geconfronteerd worden met het zogenoemde 'ravijnjaar'. Dit vraagt om een sobere, doelmatige en realistische koers. Daarom presenteren wij een begroting waarin nadrukkelijk geen aanvullende investeringen van de deelnemende gemeenten worden gevraagd. Sterker nog: wij hebben hier al eerder op geanticipeerd. In de begroting 2026 hebben wij een efficiencymaatregel doorgevoerd welke een structurele besparing van circa € 50.000 per jaar oplevert. Daarmee laten we zien dat we én plannen maken, maar ook verantwoordelijkheid nemen.

Een begroting die meebeweegt
Omdat deze begroting vroeg in het jaar wordt opgesteld, is het mogelijk dat zich later ontwikkelingen voordoen die aanleiding geven tot bijstelling. Het Dagelijks Bestuur benadrukt daarom dat deze begroting geen statisch document is, maar een instrument om koers te houden. Wanneer het takenpakket wijzigt of de indexering sterk afwijkt van de gehanteerde uitgangspunten, zullen wij – indien noodzakelijk – via een begrotingswijziging bijsturen.

Verkiezingsjaar: een kans om samen vooruit te kijken
In 2026 vinden gemeenteraadsverkiezingen plaats. Dat zien wij als een belangrijk moment om samen met nieuwe bestuurders opnieuw scherp te krijgen welke opgaven en kansen er liggen op het gebied van recreatie en toerisme. Daarom willen wij in de nieuwe bestuursperiode starten met een strategische sessie. Tijdens deze bijeenkomst gaan we in gesprek over onze werkwijze, de ontwikkelingen in de sector en de bijdrage die het Recreatieschap kan leveren aan het benutten van kansen in de regio.

Samen zetten we koers
Met deze begroting leggen wij een stevige basis voor 2027: financieel verantwoord, inhoudelijk gericht op samenwerking en met oog voor kansen in de regio. We blijven bouwen aan een aantrekkelijke en toegankelijke omgeving voor recreanten en toeristen en ondersteunen onze opdrachtgevers en ondernemers bij het verzilveren van mogelijkheden.

Wij kijken uit naar een inspirerend en productief jaar, waarin we samen koers zetten naar een sterk recreatief Drenthe en Ooststellingwerf.

Het Dagelijks Bestuur

Noot

Recreatieschap Drenthe omvat de Drentse gemeenten en de Friese gemeente Ooststellingwerf. In deze nota spreken wij over Drenthe en Drentse ontwikkelingen; waar Drenthe staat, wordt nadrukkelijk ook Ooststellingwerf bedoeld.

1. Inleiding

Recreatie en toerisme zijn van grote betekenis voor Drenthe en de gemeente Ooststellingwerf. De sector draagt bij aan welzijn, gezondheid, leefbaarheid en economische vitaliteit. Daarmee raakt zij direct aan publieke opgaven waarvoor gemeenten verantwoordelijkheid dragen.

Tegelijkertijd overstijgen veel recreatieve en toeristische vraagstukken de grenzen van individuele gemeenten. Bezoekers bewegen zich door de regio, recreatieve netwerken lopen over gemeentegrenzen heen en economische effecten spreiden zich provinciaal. Effectieve sturing vraagt daarom om samenwerking, samenhang en schaalvoordeel. Recreatieschap Drenthe vormt hiervoor het bestuurlijke instrument. Als gemeenschappelijke regeling bundelen de deelnemende gemeenten kennis, middelen en uitvoering. Het recreatieschap werkt zonder eigen belang: de ontvangen middelen worden volledig ingezet voor de versterking van recreatie en toerisme binnen de deelnemende gemeenten. Zo wordt versnippering voorkomen, wordt efficiënt gewerkt en ontstaat één gezamenlijke koers.

Wij zorgen voor provinciale afstemming van beleid, versterken samenwerking tussen overheden en partners, adviseren gemeenten en ondernemers, onderhouden de toeristische infrastructuur, coördineren projecten en beheren het Stimuleringsfonds Recreatie en Toerisme. Daarmee vervullen wij een verbindende, uitvoerende en faciliterende rol in het publieke belang.

2. Maatschappelijke waarde

Artikel 22 van de Grondwet bepaalt dat de overheid voorwaarden schept voor maatschappelijke en culturele ontplooiing en voor vrijetijdsbesteding. Recreatie en toerisme dragen hier direct aan bij.

De sector bevordert ontspanning, beweging en ontmoeting en versterkt daarmee gezondheid en sociale cohesie. Tijdens de coronapandemie werd zichtbaar hoe fundamenteel recreatie is voor het welzijn van inwoners (bron: CELTH, *Maatschappelijke waarde van toerisme en recreatie*, 2021).

Daarnaast versterken recreatie en toerisme de kwaliteit van leven en de waardering voor landschap, erfgoed en cultuur. Voorzieningen zoals routes en recreatieve netwerken zijn niet alleen bedoeld voor bezoekers, maar verhogen ook de leefkwaliteit van inwoners.

De vraag naar recreatie blijft groeien, terwijl ruimte schaars is. Dit vraagt om zorgvuldige afwegingen, regionale regie en een evenwicht tussen gebruik, natuur en leefbaarheid. Door gezamenlijke beleidsontwikkeling en coördinatie draagt het recreatieschap bij aan die balans.

3. Economische betekenis

De recreatief-toeristische sector is een belangrijke economische pijler voor Drenthe. Met 9,1 miljoen overnachtingen, ruim € 1,343 miljard aan bestedingen (direct en indirect) en meer dan 21.000 banen (circa 9% van de werkgelegenheid) levert de sector een substantiële bijdrage aan de regionale economie.

Toerisme stimuleert ondernemerschap, ondersteunt werkgelegenheid en draagt bij aan het behoud van voorzieningen in dorpen en steden. De economische effecten beperken zich niet tot één gemeente, maar werken regionaal door. Juist daarom is gezamenlijke afstemming en uitvoering van beleid van toegevoegde waarde. Door als gemeenten samen op te trekken via het recreatieschap, wordt schaalvoordeel benut, wordt kennis gedeeld en ontstaat een sterkere positie richting provincie, partners en marktpartijen.

Onderzoek en monitoring

Recreatieschap Drenthe monitort iedere twee jaar de economische impact van de sector. In 2027 werken we weer aan het inzichtelijk maken van de economische betekenis van de sector door het presenteren van o.a. een nieuw Ecorys-rapport. Hiermee versterken wij de onderbouwing van beleid, investeringen en bestuurlijke keuzes.

Samengevat

Recreatie en toerisme is een publieke opgave met regionale impact. De gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Drenthe biedt gemeenten het instrument om deze opgave gezamenlijk, doelmatig en met samenhang uit te voeren — in het belang van inwoners, ondernemers en bezoekers.

4. Omgevingsfactoren 2026

In 2026 zien we dat internationale onzekerheden, bijv. de oorlogen in Oekraïne en het Midden-Oosten, economische ontwikkelingen en maatschappelijke veranderingen invloed hebben op het gedrag van inwoners en bezoekers. Vakantie en recreatie blijven belangrijk, maar consumenten zoeken veiligheid en worden prijsbewuster en kritischer op kwaliteit. Tegelijkertijd staat de sector onder druk door structurele personeelstekorten, toenemende ruimtedruk (woningbouw, stikstof en landelijk gebied) en de zichtbare gevolgen van klimaatverandering. Duurzaamheid ontwikkelt zich daarbij steeds meer van ambitie naar noodzakelijke standaard. Deze omgevingsfactoren vragen in 2027 om (nog meer) samenwerking, slimme keuzes en een gezamenlijke koers om recreatie en toerisme toekomstbestendig te houden.

De geschetste omgevingsfactoren maken duidelijk dat de vrijetijdssector zich ontwikkelt in een dynamisch en complex speelveld. Economische onzekerheid, arbeidsmarktkrapte, ruimtelijke druk en klimaatvraagstukken vragen om samenhangende keuzes en regionale regie.

Juist in deze context is een gezamenlijke aanpak via Recreatieschap Drenthe van toegevoegde waarde. De ontwikkelingen vormen geen losse trends, maar bepalen gezamenlijk onze koers voor 2027. In de volgende paragraaf vertalen wij deze omgevingsfactoren naar concrete prioriteiten: we werken langs meerdere samenhangende lijnen tegelijk.

We zetten op meerdere terreinen tegelijkertijd stappen. Deze versterken elkaar en zorgen ervoor dat we in samenhang voortgang boeken richting het beoogde resultaat.

5. Recreatieschap – kerntaken en inzet

Beleid en ondersteuning
Recreatieschap Drenthe ondersteunt gemeenten met kennis, expertise en actuele inzichten over de recreatiesector. Wij vertalen trends en ontwikkelingen naar beleidskeuzes en praktische handvatten, zodat gemeenten beter onderbouwde besluiten kunnen nemen voor toeristisch-recreatief Drenthe.

Dit doen we onder andere door het ontwikkelen van beleidsvisies, adviezen en onderzoeken, zoals de kansenkaart Nij Begun, Ecorys-rapporten en de Wandelagenda. Daarnaast stimuleren we kennisdeling en samenwerking via cursussen, excursies, open colleges, studiereizen en netwerkbijeenkomsten zoals het AORTA-overleg en het recreatiecongres.

Door beleidsmakers, bestuurders en recreatieondernemers structureel met elkaar te verbinden, versterken we het netwerk en voorkomen we versnippering. Zo zorgen we dat gemeenten niet telkens opnieuw het wiel hoeven uit te vinden en dat initiatieven beter op elkaar aansluiten. Drenthe wordt door bezoekers gezien als één bestemming; juist daarom is provinciale afstemming en samenwerking essentieel om kansen optimaal te benutten en middelen effectief in te zetten.

Projectontwikkeling en stimuleringsfonds
Recreatieschap Drenthe ontwikkelt en voert projecten uit die bijdragen aan een aantrekkelijker recreatief aanbod, vaak gemeentegrensoverschrijdend en in samenwerking met regionale partners. Voor de uitvoering sluiten wij actief aan bij subsidieprogramma's op provinciaal, landelijk en Europees niveau, zoals Interreg, Regiodeals, LEADER en Nij Begun.

Naast subsidietrajecten ontvangen wij jaarlijks bijdragen van de deelnemende gemeenten. Een deel hiervan is gekoppeld aan de opbrengst (1,8%) van de geïnde toeristenbelasting. Deze middelen worden ondergebracht in het stimuleringsfonds. Dit fonds stelt ons in staat om snel en doelgericht nieuwe recreatieve ontwikkelingen te ondersteunen en kansen te verzilveren wanneer die zich voordoen.

Dankzij het stimuleringsfonds en onze strategische inzet van middelen realiseren wij een stevige financiële hefboom: elke euro uit het fonds trekt minimaal vier euro aan aanvullende financiering aan. Daarmee vergroten we de impact van gemeentelijke bijdragen aanzienlijk en kunnen projecten sneller en professioneler worden uitgevoerd.

Routes en netwerken
Vorig jaar hebben wij de visie op routegebonden recreatie ontwikkeld. Hiermee onderstrepen wij onze rol als centrale kennispartner en uitvoerende spil op het gebied van routes in Drenthe en Ooststellingwerf. Deze visie biedt richting en maakt het mogelijk om vraagstukken planmatig aan te pakken, kansen te benutten en de recreatieve infrastructuur duurzaam te versterken.

Onze ambities zijn:
- Ons Routebureau beheert de best onderhouden fiets- en wandelroutes en knooppuntnetwerken van Nederland, met ondersteuning van circa 150 vrijwilligers.
- Recreatieschap Drenthe is dé expert en centrale spil op het gebied van routegebonden recreatie, met een leidende rol in het faciliteren en versterken van netwerken.
- Wij zetten onze kennis en faciliteiten actief in om het recreatieve aanbod te versterken en het gebruik ervan te stimuleren, zowel binnen het werkveld als in lokale gemeenschappen.

We zien dat onze inzet ook leidt tot resultaat. Het Fietsplatform verzamelt en duidt landelijke gegevens over recreatief fietsen (rapport Recreatief fietsen 2025). In dit landelijke rapport bundelen ze verschillende onderzoekscijfers, uitgesplitst per provincie. Hierbij kreeg Drenthe als waardering een rapportcijfer van 8,6; het hoogste van Nederland. Bron: Januari-2026-Landelijke-kennisrapportage-recreatief-fietsen-2025.pdf
Ook het wandelknoopnetwerk krijgt van de gebruikers landelijk de hoogste score met een 8,0 (enquête Kwaliteits- en tevredenheidsonderzoek wandelnetwerken 2025).

Een goed ontwikkeld en onderhouden routenetwerk is cruciaal voor de aantrekkelijkheid en bereikbaarheid van Drenthe als recreatieve bestemming. Het Routebureau is verantwoordelijk voor de ontwikkeling, het beheer en het onderhoud van bewegwijzerde fiets- en wandelroutes en knooppuntnetwerken. Daarnaast ondersteunen wij gebruikersgroepen van MTB'ers, ruiters en menners bij het onderhoud van hun routes en begeleiden we lokale initiatieven rondom bewegwijzering, zoals hardlooproutes en dorpsommetjes.

Dankzij deze inzet beschikken zowel toeristen als inwoners over een breed en kwalitatief hoogwaardig aanbod aan routes en voorzieningen, waaronder:
- fietsroutes en het fietsknooppuntensysteem
- wandelroutes, stadswandelingen en het wandelknooppuntensysteem
- de TT-route voor motoren en fietsers
- kanosteigers in de Hunze en het Zuidlaardermeer
- recreatieve toiletgebouwen in Hoogersmilde en Rogat

In korte tijd hebben wij een netwerk van ruim 150 vrijwilligers aan Recreatieschap Drenthe verbonden. Zij leveren een onmisbare bijdrage aan het onderhoud van wandelknooppunten en themaroutes. Hun inzet maakt het mogelijk om de kwaliteit te leveren die past bij de uitstraling van Drenthe. Zonder deze vrijwilligers is het niet haalbaar om het routenetwerk op het gewenste niveau te onderhouden.

Een goed onderhouden en slim georganiseerd routenetwerk is een visitekaartje voor de provincie. Het leidt recreanten langs bijzondere verhalen, bezienswaardigheden en lokale ondernemers, en versterkt daarmee ook de lokale economie. Naast het fysieke beheer zorgen wij ervoor dat route-informatie actueel en digitaal beschikbaar is via drenthe.nl, zodat bezoekers eenvoudig hun route kunnen plannen en optimaal gebruik kunnen maken van het aanbod.

Jaarlijks dragen de deelnemende gemeenten 5% van de investeringssom van het wandelnetwerk bij voor het structureel controleren, onderhouden en herstellen van het wandelknooppuntennetwerk. Hiermee wordt de kwaliteit en continuïteit van het netwerk geborgd én versterken we de betrokkenheid van de gemeenschap. De besteding van deze middelen wordt transparant en controleerbaar verantwoord via de jaarrekening van het Recreatieschap. Het Recreatieschap blijft de wijze van verantwoording verder optimaliseren.

6. Recreatieschap – focuspunten 2027

Elk jaar kiezen wij een motto dat richting geeft aan onze inzet. Voor 2027 luidt dat: ‘Recreatie en Toerisme: tijd om op te laden’. Met dit motto onderstrepen wij Recreatie en Toerisme geen restfunctie is, maar een publieke opgave. In ruimtelijke discussies staat recreatie vaak niet automatisch bovenaan de prioriteitenlijst. Woningbouw, landbouw, natuurherstel, energietransitie en infrastructuur vragen – terecht – veel politieke aandacht. Juist daarom is het van belang om recreatie expliciet op de agenda te zetten.

Recreatie is geen bijzaak of restfunctie van het landschap, maar een **publieke voorziening** die direct bijdraagt aan gezondheid, leefbaarheid, economie en brede welvaart. Wanneer recreatie niet structureel wordt meegenomen in ruimtelijke afwegingen, ontstaat versnippering, kwaliteitsverlies en toenemende druk op bestaande gebieden. Vandaar dat we ons hard maken om recreatie volwaardig te positioneren binnen gebiedsontwikkeling en omgevingsbeleid. Ons adagium is dan ook 1+1=1. Op 1 hectare zijn meerdere functies mogelijk. Recreatie is dé extra laag op andere functies die daardoor meer waarde krijgen.

Daarnaast draagt recreatie en toerisme heel duidelijk bij aan de brede welvaart. Dat betekent aandacht voor werkgelegenheid én voor welzijn. Voor economische kracht én voor leefkwaliteit. Voor materiële zekerheid én voor ontspanning, ontmoeting en gezondheid.

Recreatie en toerisme raken al deze dimensies.
Ze zorgen voor banen en bestedingen.
Ze versterken sociale verbinding en culturele uitwisseling.
Ze dragen bij aan fysieke en mentale gezondheid.
Ze verbeteren infrastructuur die ook inwoners ten goede komt.
Kortom: ze vergroten de kwaliteit van leven.

Recreatie en toerisme kunnen en moeten een sleutelrol spelen in gebiedsontwikkeling, leefbaarheid, duurzaamheid en economische veerkracht. Dat vraagt om erkenning van de gastvrijheidssector als volwaardige partner in maatschappelijke vraagstukken – op nationaal, provinciaal én gemeentelijk niveau. Die boodschap dragen wij actief uit. Samen met overheden, ondernemers en maatschappelijke partners. Om dit te bereiken zullen we ons in 2027 focussen op:

A. Stimuleren bestuurlijke samenwerking en netwerk verstevigen.

Onze taak
Het organiseren van regionale samenhang en bestuurlijke afstemming tussen de deelnemende gemeenten en Ooststellingwerf. Dit doen we door te werken aan afstemming met provinciaal beleid en uitvoering en verbinden gemeenten, provincie en ondernemers. We organiseren bestuurlijke en ambtelijke overleggen en gaan verder met de opbrengst van de strategische sessie met bestuurders uit (verkiezingsjaar) 2026.

Wat levert dit op?
- Minder versnippering
- Sterkere regionale positie
- Eén gezamenlijke koers

B. Een sterke basis: infrastructuur op niveau
Beheer en kwaliteit van routes en recreatieve voorzieningen.

Onze taak
Zorgen voor een kwalitatief, veilig en samenhangend recreatief netwerk van routes in onze steden en dorpen, knooppunten en voorzieningen. Dit doen we door zorgvuldig beheer en onderhoud van routenetwerken (fiets, wandel, ruiter e.d.). Waar nodig actualiseren we het netwerk en coördineren we investeringen in route(s)/ routestructuren. Hierbij zorgen we ook voor afstemming met terreinbeheerders, gemeenten en provincie.

Wat levert dit op?
- Toegankelijke en betrouwbare netwerken
- Tevreden inwoners en bezoekers
- Basis voor economische spin-off

C. Werken aan meer beleving
Projecten die Drenthe vooruithelpen

Onze taak
Initiëren, coördineren en ondersteunen van projecten die bijdragen aan versterking van de sector (bijv. Expertteam Drenthe, project Toekomstbestendig Drenthe). Dit doen we door subsidiemogelijkheden te stimuleren door projectvoorstellen te ontwikkelen. Daarbij richten we ons op aanbod, innovatie (zoals digitalisering, verduurzaming) en het inzetten van het stimuleringsfonds. Zo werken we aan de projecten waarvoor subsidie beschikbaar is vanuit bijv. de Regiodeal Zuid- en Oost- Drenthe.

Wat levert dit op?
- Extra middelen voor de regio
- Versnelling van ontwikkelingen
- Toekomstgerichte sector

D. Ruimte voor recreatie
Actief participeren in gebiedsprocessen & regelgeving

Onze taak
Zorgen dat recreatie en toerisme structureel worden meegenomen in gebiedsprocessen en ruimtelijke keuzes, zodat er voldoende ruimte blijft voor recreatievoorzieningen, ondernemersontwikkeling en toegankelijk landschap. Dat doen we door actief deel te nemen aan **gebiedsprocessen** als TLGD, Overleg Organen Nationale Parken en de BAC's (landelijk gebied, natuur, water, landbouwtransitie), het inbrengen van recreatieve belangen in ruimtelijke plannen en programma's (zoals omgevingsvisies en uitvoeringsagenda's) en het onderbouwen van keuzes met data en onderzoek (impact, bezoekersstromen, economische waarde).

Wat levert dit op?
- Recreatie en toerisme krijgen een vaste plek in gebiedsontwikkeling
- Meer ruimte voor toekomstbestendige recreatiebedrijven en voorzieningen
- Balans tussen natuur, wonen, landbouw en recreatie
- Sterkere kwaliteit en aantrekkelijkheid van het landschap

E. Toegankelijke recreatie

Onze taak
Zorgen dat recreatie bereikbaar, betaalbaar en toegankelijk is voor diverse doelgroepen, met oog voor balans in de leefomgeving. We stimuleren inclusieve voorzieningen als Toegankelijke fiets- en wandelpaden, een toegankelijke website en ondersteunen initiatieven dicht bij huis.

- Ondersteunen van initiatieven gericht op toegankelijkheid.
- Aandacht voor recreatie dicht bij huis.
- Balans bewaken tussen gebruik, natuur en leefbaarheid.

Wat levert dit op?
- Vergroting maatschappelijke waarde, bevorderen brede welvaart
- Beleefbare natuurgebieden
- Toegankelijke, inclusieve recreatie voor iedereen
- Breder draagvlak voor toerisme

F. Ondernemers als dragers van de bestemming
Verbinding, ondersteuning en gezamenlijke kansen.

Onze taak
Faciliteren van een sterk ondernemersklimaat binnen de recreatief-toeristische sector. Dit doen we door advisering bij beleids- en ontwikkelvraagstukken, kennisdeling en netwerkbijeenkomsten, het geven van ondersteuning bij verduurzaming en innovatie. We ondersteunen en zijn (mede)opdrachtgever aan het project Vitale Vakantieparken en Toekomstgericht Recreatie en Toerisme via IBDO.

Wat levert dit op?
- Professionalisering van de sector
- Sterkere regionale economie
- Meer werkgelegenheid

G. Sterke organisatie, slimme keuzes
Doelmatige bedrijfsvoering en financiële beheersing.

Onze taak
Zorgen voor een solide, transparante en financieel verantwoorde organisatie. We werken hieraan door een doelmatige inzet van middelen en een structurele besparing door efficiencymaatregelen en door de formatie te stabiliseren. Indien bijsturing noodzakelijk blijkt zullen we dit via een begrotingswijziging agenderen.

Wat levert dit op?
- Financiële stabiliteit
- Vertrouwen van gemeenten
- Wendbare organisatie

Met deze focuspunten bouwen we verder aan een sterke en duurzame recreatiesector in Drenthe en Ooststellingwerf, met oog voor nieuwe kansen en uitdagingen onderweg.

7. Financieel

Deze begroting bestaat uit het overzicht van de ontwikkelingen in de sector en van de baten en lasten (de uiteenzetting van de financiële positie). De begroting bevat tevens de verplichte paragrafen. De begroting is op 9 april 2026 in de vergadering van het Dagelijks Bestuur behandeld. De vaststelling in het Algemeen Bestuur staat gepland tijdens de vergadering op 2 juli 2026.

Uitgangspunt is met deze begroting zo dicht mogelijk bij de werkelijkheid van 2027 te komen, in de wetenschap dat we zo nu en dan achterhaald worden door veranderingen in de tijd. Wij vragen geen aanvullende investeringen maar werken lean and mean vanuit het principe om maximaal rendement te halen uit de beschikbare middelen. Financieel gezien is de begroting 2027 een actualisering van de begroting 2026.

Financieel kader 2027

Uitgangspunten

- Realistische indexering.
- Structurele besparing in 2026 van ca. € 50.000 door efficiencymaatregel.
- Geen uitbreiding van formatie.
- Geen extra bijdrage gevraagd van gemeenten.

Karakter van de begroting

- Wendbaar: bij majeure afwijkingen volgt een begrotingswijziging.
- Gericht op stabiliteit én ruimte voor kansen.

Exploitatie

Het Recreatieschap Drenthe werkt met een klein personeelsbestand. Een deel van de werkzaamheden is projectgebonden. Indien het Recreatieschap voor de uitvoer hiervan extra menskracht nodig heeft, doet zij dit door middel van inhuur. Dus flexibele inhuur naast een vaste formatie.

In 2027 zal de vaste kern van de organisatie van het Recreatieschap bestaan uit 8,8 fte. De bezetting bestaat uit de volgende disciplines:

- directie 1 fte;
- beleid, advisering, projectuitvoering 2,3 fte;
- toeristische bewegwijzering 4,4 fte;
- ondersteuning (secretariaat, communicatie, financiële administratie) 1,1 fte.

Het Recreatieschap is gehuisvest in Dwingeloo. Hier delen we de huisvesting met Marketing Drenthe en het programma Vitale Vakantieparken. Deze gecombineerde huisvesting heeft als voordeel dat de contacten gemakkelijk tot stand komen en we elkaar snel weten te vinden.

Indexering:
De begroting van het Recreatieschap wordt jaarlijks aangepast voor de stijging van lonen en prijzen. Op moment van opstellen van deze begroting gaan we uit van het nu voorhanden zijnde inzicht en derhalve is het gebaseerd op aannames.
Basis van de opgestelde cijfers vormt de begroting 2026, aangevuld met indexering die afkomstig is uit de Macro Economische Verkenningen van het Centraal Planbureau van het kerngegeven “Loonvoet Sector Overheid” en “Prijs materiële overheidsconsumptie”. Op basis hiervan wordt uitgegaan van een indexering van de begroting voor 2027 van 4,2% voor de salarislasten en 4,8% voor de overige lasten. Het werkelijke indexcijfer kan aanleiding zijn voor een begrotingswijziging gedurende het jaar.

Aandachtspunt:
We ramen geen renteopbrengsten gezien de fluctuaties van de rentevoet.

Reserves:
De onttrekkingen uit de reserveringen zijn overeenkomstig eerdere besluiten van het Dagelijks Bestuur. De in de begroting opgenomen bedragen zijn de maximale onttrekkingen. Mocht overschrijding hiervan noodzakelijk blijken dan zal hier toestemming voor worden gevraagd middels een bestuursbesluit.

Het Recreatieschap initieert, geeft leiding aan en administreert projecten ter stimulering van recreatie en toerisme.

Het Recreatieschap dient van toegevoegde waarde te zijn voor haar gemeenten en voor de sector. Dit kan alleen met betrokken, ontwikkelingsgerichte en goed passende medewerkers. Het kapitaal van het Recreatieschap zijn deze medewerkers. Blijvend investeren in de ontwikkelkracht van de medewerkers is daarom van essentieel belang.

Stimuleringsfonds Recreatie en Toerisme
Jaarlijks wordt door de Drentse gemeenten en gemeente Ooststellingwerf een bedrag voor dit fonds beschikbaar gesteld. Dit bedrag is gebaseerd op een – in de gemeenschappelijke regeling verankerde – berekeningswijze, een vaste component (€ 10.000,=) en flexibel component zijnde 1,8% van de door de gemeenten geïnde toeristenbelasting zoals vermeld in de laatst vastgestelde jaarrekening van de deelnemende gemeenten (het vaste bedrag en de flexibele component zijn vastgesteld in de vergadering van het Algemeen Bestuur d.d.12 december 2024). Een deel van de toeristenbelasting wordt hierdoor feitelijk direct en zichtbaar ingezet ten behoeve van verdere ontwikkeling van de sector.

De toezeggingen uit het fonds maken het mogelijk snel andere subsidiemiddelen te generen (het fonds maakt het mogelijk om projecten in gang te zetten die anders niet, in beperktere omvang of met een veel langere aanlooptijd zouden zijn gerealiseerd). De

Van Gogh project, resultaat van het stimuleringsfonds

inzet van het fonds is al jaren succesvol en de fondsmiddelen zorgen voor een grote multiplier (is vaak aanjager om andere middelen beschikbaar te krijgen).

Het budget van het fonds was in 2025 € 320.362,=. Uit de jaarrekening 2025 blijkt dat via het fonds een zeer effectief beleid mogelijk was, waardoor een groot aantal investeringen mogelijk zijn gemaakt (in 2025 voor een totaalbedrag van € 2.338.869,=). Het fonds blijft krachtig en succes vanuit de afgelopen jaren is bewezen. € 1 uit het fonds lokt middelen van derden uit voor investeringen op het gebied van recreatie en toerisme in Drenthe en Ooststellingwerf.

Dankzij het fonds zijn onder andere de volgende projecten op een actieve en snelle wijze ondersteund: ondersteuning programma Vitale Vakantieparken, ontwikkeling beleefpad Schoonhoven, Van Gogh project, Geopark, Ecorys onderzoek, Impuls TT route, 50 jarig jubileum Drenthepad, onderzoek Brede Welvaart, Regiodeal Zuid- en Oost-Drenthe, Rondje Drenthe, etc.

Toeristische Informatievoorzieningen

Sinds 2018 is een afzonderlijke begrotingspost beschikbaar voor het ontwikkelen van gemeentegrensoverstijgende productontwikkeling (Drenthegids, fiets- en wandelknooppuntkaarten en gratis te verstrekken folders), versterken gastheerschap, meertaligheid van het informatieaanbod, samenwerking met regio's, informatievoorziening in Tip-kantoren, Drenthe routeapp en digitale escaperoutes en een betere aansluiting tussen marketing en informatievoorziening.

Daarnaast is het Recreatieschap eigenaar van de database die achter de website drenthe.nl hangt. Met Marketing Drenthe is een opdrachtgever/opdrachtnemer relatie ingericht waarbij Marketing Drenthe verantwoordelijk is voor het volledig en up-to-date houden van deze database. Het Recreatieschap verzorgt uiteraard zelf het aanbod aan routes op drenthe.nl.

Tot slot

Recreatie en toerisme; sleutel tot succes
Het bestuur van Recreatieschap Drenthe is zich bewust van de financiële uitdagingen van de deelnemende gemeenten. Er worden dan ook geen aanvullende investeringen t.o.v. de begroting 2026 verwacht.

Desalniettemin blijft het Recreatieschap actief inspelen op ontwikkelingen in de recreatie- en toerismesector. Het bestuur ziet in het Recreatieschap een krachtig instrument om gezamenlijke doelen te realiseren en de sector verder te versterken. Samenwerking is de sleutel tot succes. We werken nauw samen met gemeenten, Provincie Drenthe, Marketing Drenthe, brancheorganisaties, terrein beherende organisaties, recreatieparken, dagattracties, horeca, musea, sport- en evenementenorganisaties en cultuur- en natuurorganisaties.

Als aanjager en coördinator speelt het Recreatieschap al jarenlang een cruciale rol in de ontwikkeling van de vrijetijdseconomie in Drenthe. Ons doel is een sterke, vitale sector waarin we als initiator en regisseur innovatieve projecten opstarten en begeleiden. Recreatie en toerisme vinden grotendeels plaats op gemeentelijk niveau. Denk aan de aanleg van fietspaden, dagrecreatieterreinen, parkeervoorzieningen en het stimuleren van evenementen en natuurbeheer. Juist op deze terreinen kunnen gemeenten gezamenlijk optrekken en écht het verschil maken.

Een toerist ziet Drenthe als één bestemming en is zich niet bewust van gemeente- of provinciegrenzen. Daarom is een samenhangend en goed afgestemd toeristisch aanbod onmisbaar. Bovengemeentelijke beleidsontwikkeling is dan ook een essentiële succesfactor. Door samen te werken en te investeren in een sterke vrijetijdseconomie, maken we van Drenthe en de gemeente Ooststellingwerf een nóg aantrekkelijkere bestemming voor zowel inwoners als bezoekers.

Vaststelling
Wij verzoeken u de begroting 2027 vast te stellen.

Dagelijks Bestuur Recreatieschap Drenthe

Verplichte **paragrafen**

Verplichte paragrafen

1. Weerstandsvermogen en risicobeheersing
2. Financiering
3. Verbonden partijen
4. Grondbeleid

1. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Algemeen
Onder dit begrip verstaat het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) het verband tussen weerstandscapaciteit en de risico's, waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn voor onze financiële positie. Twee keer per jaar, bij de begroting en bij de jaarrekening, moeten de belangrijkste financiële risico's worden geactualiseerd en doorgerekend. Recreatieschap Drenthe moet een eigen vermogen, een weerstandsvermogen, hebben om deze financiële risico's af te kunnen dekken, mochten ze zich voordoen. Door aandacht voor het weerstandvermogen kan worden voorkomen dat dergelijke tegenvallers dwingen tot bezuinigingen en/of noodzaken tot een bijstelling van de uitvoering.

De risico-inschatting is gestoeld op diverse aannames. De globale inschatting van kans en omvang is tijdsgebonden, waarbij het (voortschrijdend) inzicht sterk afhankelijk is van vele onzekere toekomstige factoren. Onder dergelijke risico's wordt derhalve verstaan: alle redelijk voorzienbare onzekerheden die niet direct vooraf kwantificeerbaar zijn. Daarom kunnen er geen voorzieningen voor worden gevormd.

Reguliere risico's – risico's die zich regelmatig voordoen en die veelal vrij goed meetbaar zijn – maken geen deel uit van deze paragraaf. Hiervoor zijn immers verzekeringen afgesloten of voorzieningen gevormd.

De paragraaf weerstandsvermogen dient volgens artikel 11 van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) ten minste de volgende inhoud te bevatten:

A. Een inventarisatie van de weerstandscapaciteit, zijnde de middelen en mogelijkheden waarover de regeling beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken;
B. Een inventarisatie van risico's, waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis zijn in relatie tot de financiële positie;
C. Het beleid betreffende de weerstandscapaciteit en de risico's en de realisatie daarvan.

Ad.A
De huidige omvang van de algemene reserve (per 31-12-2025 € 192.277,=) is gezien de omvang van de activiteiten en huidige inzichten (ingeschatte risico's) voldoende.

Ad.B

De inventarisatie en risico-inschatting is gestoeld op diverse aannames. Om binnen de organisatie risico's daadwerkelijk te beheersen is bewustwording van risico's van groot belang. De globale inschatting van kans en omvang is tijdsgebonden, waarbij het (voortschrijdend) inzicht sterk afhankelijk is van vele onzekere toekomstige factoren. We kunnen de volgende onderdelen onderscheiden:

Personeel

Een kleine organisatie als het Recreatieschap is kwetsbaar voor wat de personele bezetting betreft. Voor veel functies is de beschikbaarheid van vervanging op hetzelfde kwalitatieve niveau, intern niet haalbaar. Dit betekent al snel dat een beroep gedaan moet worden op externe ondersteuning. Een interim-functionaris zal uit het weerstandsvermogen bekostigd moeten worden.

Periodiek vinden beoordelingsgesprekken plaats waarin aandacht is voor werkdruk en het gewenste ontwikkelperspectief van het personeel. In een kleine organisatie als het Recreatieschap Drenthe zijn de mogelijkheden vanuit dit oogpunt beperkt. Daarnaast is m.n. ook aandacht voor het fysiek zwaardere werk van de medewerkers van het routebureau. Hierbij is zeker een risico denkbaar van ziekteverzuim en/of uitval.
Op basis van onze inschattingen (kans en impact) komen we tot:

- Vervanging bij ziekte en calamiteit (directie); 6 maanden (3 dgn), 63.000,=.
- Vervanging bij ziekte en calamiteit (administratie/routebureau); 6 maanden (3 dgn.), € 37.800,=.
- Risico leeftijdsopbouw/ uitval;12 maanden, € 55.000,=.

In totaal betreft het ingeschatte financieel risico voor Personeel hiermee € 155.800,=.

Interne beheersing

Het Recreatieschap kent, net als iedere andere organisatie, mee- en tegenvallers in de sfeer van organisatie en overige kosten. Dit kan bijvoorbeeld betrekking hebben op overschrijding van budgetten voor huisvesting, communicatie, kantoor en overige kosten. Dergelijke tegenvallers dienen opgevangen te kunnen vanuit het weerstandsvermogen.

	Kans en impact	Financieel risico
Budgetoverschrijding	10% van geraamde kosten	€ 43.200,= gedurende 1 jr

Projecten

De projecten staan bij het Recreatieschap feitelijk buiten de exploitatie. Ter financiering van de projecten wordt een beroep gedaan op externe subsidiegevers. Daarnaast wordt aan een aantal projecten een bijdrage vanuit het stimuleringsfonds Recreatie en Toerisme toegekend. Het saldo van het stimuleringsfonds vormt feitelijk een buffer om de projecten te financieren en de eventuele mee- en tegenvallers op te vangen.

Balansrisico's
Dit betreft o.a. openstaande vorderingen, afschrijvingsmethodiek op activa etc. Gezien het bedrag en van welke organisatie c.q. bedrijf wij een vordering hebben openstaan, zullen deze vorderingen niet lang "openstaan"
(het zijn vorderingen met een legitieme basis).

Gerechtelijke procedures
Op dit moment worden geen juridische procedures door of tegen de gemeenschappelijke regeling gevoerd.

Garanties
Op dit moment garanderen wij geen geldleningen die aan derden zijn verstrekt.

Onderhoud sanitaire voorzieningen
Ten behoeve van de recreatievaart hebben we enkele toiletvoorzieningen in beheer. In het kader van de bestrijding van de legionellabacterie vindt in het seizoen periodieke controle plaats. De fysieke toestand van de gebouwen is matig.

Coördinatie/projectverantwoording en uitvoering recreatief-toeristische projecten
Ook in 2026 en volgende jaren zullen projecten in uitvoering worden genomen. Deze projecten worden administratief en financieel verantwoord via een projectenadministratie. Door regelmatig overleg tussen de projectverantwoordelijke en de projectuitvoerende (juiste toepassing van de subsidievoorwaarden en de actualiteit van de projectadministratie) worden de financiële risico's tot een minimum beperkt.

Ad.C
Resumerend kan tot de volgende opstelling gekomen worden met betrekking tot het gewenste niveau van het benodigde weerstandsvermogen op basis van de geformuleerde uitgangspunten:

Totaaloverzicht	Financieel risico
Personeel	€ 155.800,=
Materieel	0,=
Interne beheersing	43.200,=
Overige opbrengsten	0,=
Projecten	0,=
Totaal	**€ 199.000,=**

De huidige omvang van de weerstandscapaciteit is per 31 december 2025 € 192.277,=.
De ratio weerstandsvermogen bedraagt € 192.277 / € 199.000 = 0,97.
Dit is gezien de omvang van de activiteiten en huidige inzichten door het bestuur als toereikend geacht.

2. Financiering

Algemeen
Het belangrijkste thema van de wet financiering decentrale overheden (wet Fido) is het inzicht geven in de treasuryfunctie bij decentrale overheden. De doelstellingen, richtlijnen en limieten van het voorgestane beleid zijn vastgelegd in het treasurystatuut. De treasuryparagraaf is één van de onderdelen waarmee de wetgever beoogd de transparantie en bestuurlijke beheersbaarheid van deze functie te bevorderen.

De wet Fido schrijft voor dat samen met de jaarstukken ook de overzichten met betrekking tot de renterisiconorm en de kasgeldlimiet bij Gedeputeerde Staten moeten worden ingediend. Vanaf 2004 is geen sprake meer van een vaste schuld (langlopende lening), een overzicht betreffende de renterisiconorm is dan ook niet van toepassing. De kasgeldlimiet (de ruimte voor korte financiering) wordt volgens de wet Fido bij aanvang van het kalenderjaar 2026 gesteld op 8,5%. Wij streven door een actief treasurymanagement (bevoorschotting subsidies etc.) onder de kasgeldlimiet te blijven.

Omschrijving (bedragen in euro's)	**1e kw 2027**	**2e kw 2027**	**3e kw 2027**	**4e kw 2027**
Omvang begroting per 1 januari (=grondslag)	1.522.611	1.522.611	1.522.611	1.522.611
Toegestane kasgeldlimiet in procenten van de grondslag	8,5	8,5	8,5	8,5
in een bedrag	129.422	129.422	**129.422**	129.422

De bijdragen van de gemeenten worden in het 1e kwartaal ontvangen. Gedurende het jaar vindt er monitoring plaats aan de hand van tussentijdse cijfers.

3. Verbonden partijen
Het Recreatieschap kent geen verbonden partijen.

4. Grondbeleid
In het verslagjaar 2020 zijn de gronden, welke het Recreatieschap in bezit had te Emmer-Compascuum, verkocht. De verkoopopbrengst bestaat uit een eenmalige verkoopopbrengst en een 16-jarige toekomstige opbrengst. Deze toekomstige opbrengst komt binnen vanaf 2024 in (16) jaarlijkse termijnen. Deze opbrengst hangt samen met de exploitatie van een windmolen op de verkochte locatie (dit is notarieel in de akte opgenomen). In de begroting wordt deze verwachte bate verantwoord onder het kopje "overige opbrengsten windmolen" ter grootte van € 13.500.

Programma **begroting**

in Euro's

Categorie omschrijving (Bedragen in euro's)	**Rekening 2025**	**Begroting 2026**	**Begroting 2027**
Baten			
Personeel	0	0	0
Huisvesting	7.624	7.500	7.860
Overige opbrengsten	64.304	21.660	22.700
Overige opbrengsten windmolen	14.223	13.800	14.460
subtotaal	*86.151*	*42.960*	*45.020*
Bijdrage gemeenten in exploitatie	1.116.098	1.032.561	1.088.361
Stimuleringsfonds	320.362	351.495	352.675
subtotaal	*1.436.460*	*1.384.056*	*1.441.036*
Totaal baten	1.522.611	1.427.016	1.486.056
Lasten			
Personeel	633.338	656.403	693.640
Huisvesting	63.090	71.950	75.410
Onderhoud	150.719	74.100	77.660
Overige uitgaven	90.793	21.660	22.700
Overige uitgaven toer. info voorz.	133.587	133.300	139.690
Bestuur	1.275	640	670
Bureau	97.440	103.920	108.900
Afschrijvingen	4.217	6.400	7.563
subtotaal	*1.174.459*	*1.068.373*	*1.126.233*
Stimuleringsfonds	234.411	351.495	352.675
Totaal lasten	1.408.870	1.419.868	1.478.908
Resultaat voor bestemming	113.741	7.148	7.148
Saldo financieringsfunctie	67.357	0	0
Onttrekkingen aan reserves:			
Bestemmingsres. stimuleringsfonds	0	0	0
Bestemmingsres. personele inzet	15.852	15.852	15.852
Toevoegingen aan reserves:			
Bestemmingsres. stimuleringsfonds	85.951	0	0
Bestemmingsres. personele inzet	61.956	23.000	23.000
Resultaat na bestemming	49.043	0	0

Toelichting **Programma begroting**

in Euro’s

Omschrijving (bedragen in euro's)	Raming excl. btw	Raming excl. btw

Baten

Personeel	Totaal	0

Voor zover nu bekend zullen er geen medewerkers gedetacheerd worden.

Huisvesting	Totaal	7.860

Een deel van het kantoorpand wordt onderverhuurd aan het provinciale programma Vitale Vakantieparken.

Overige opbrengsten		Totaal	22.700
Recreatiecongres	9.330		
Excursie	2.680		
Kaarten	10.690		

Jaarlijks organiseert het Recreatieschap in het najaar een recreatiecongres; actuele thema's staan centraal en kennis wordt gedeeld tussen overheid en ondernemers.

Verder organiseert het Recreatieschap jaarlijks een dagexcursie voor bestuurders, raadsleden en ambtenaren.

Het Recreatieschap voorziet in toeristische informatie voor de recreant. Naast gratis materiaal wordt een deel verkocht (kaarten).

Overig opbrengsten windmolen	Totaal	14.460

Bij de verkoop van de gronden aan de Pottendijk te Emmen is overeengekomen dat wij jaarlijks een vergoeding ontvangen, van de opbrengst, van een windmolen op het perceel (€ 13.500 met indexatie, tot en met 2038).

Bijdrage gemeenten in exploitatie	Totaal	1.088.361

De gemeenten betalen jaarlijks een bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling zodat de exploitatiekosten gedekt zijn. Deze bijdrage wordt berekend aan de hand van de verdeelsleutel vastgelegd in de gemeenschappelijke regeling.

In bijlage I staan de bijdragen per gemeente vermeld.

Stimuleringsfonds	Totaal	352.675

De gemeenten betalen jaarlijks een bijdrage aan het Stimuleringsfonds. De berekeningswijze is vastgelegd in de gemeenschappelijke regeling en bestaat uit een vast en een flexibel bedrag.

Tijdens de vergadering van het Algemeen Bestuur d.d. 12 december 2024 is besloten om het vaste bedrag te stellen op € 10.000 en het flexibele bedrag te stellen op 1,8% van de ontvangen opbrengst toeristenbelasting afkomstig uit de laatst vastgestelde jaarrekening van elke gemeente.

De hierdoor beschikbare middelen worden ingezet ter stimulering van projecten in de recreatie- en toerismesector.
In bijlage II staan de bijdragen per gemeente.
In bijlage III staan de totale bijdragen per gemeente.

Omschrijving (bedragen in euro's)	Raming excl. btw	Raming excl. btw

Lasten

Personeel		**Totaal**	**693.640**
Brutosalarissen	679.670		
Sociale lasten	169.920		
Brutosalarissen naar projecten [1]	-71.230		
Brutosalarissen naar projecten onderhoud wandelknp [2]	-113.200		
Inlenen personeel	31.260		
Loonkostensubsidie [3]	-18.240		
Kosten P&O; administratie door gemeente Tynaarlo	6.080		
Opleidingen/cursussen	7.440		
Overige personeelskosten	1.940		

Het vaste personeel bestaat uit 11 medewerkers en 1 oproepkracht (8,82 fte's).

Brutosalarissen zijn gestegen door cao aanpassingen en uren uitbreiding van beleidsmedewerker. De kosten brutosalarissen naar projecten zijn gestegen, omdat de uren uitbreiding doorbelast kan worden naar project regiodeal.

[1] Gezien de doorloop van de huidige projecten tot en met 2026 worden er uren (salariskosten) geboekt op bepaalde projecten.
[2] 2 medewerkers houden zich bezig met het onderhoud wandelknooppunten; de salariskosten worden geboekt ten laste van onderhoud wandelknooppunten.
[3] Voor een medewerker, vanuit het doelgroepenbeleid, ontvangen wij een loonkostensubsidie van de gemeente Ooststellingwerf.

Huisvesting		**Totaal**	**75.410**
Huurkosten kantoorpand	52.400		
Energiekosten	15.510		
Schoonmaakkosten	4.720		
Overige huisvestingskosten	2.780		

Het Recreatieschap huurt een gedeelte van het kantoorpand aan de Drift (11c) te Dwingeloo.

Onderhoud	**Totaal**	**77.660**

Het Recreatieschap heeft via vele projecten een groot aantal voorzieningen gerealiseerd in de openbare ruimte. Het onderhoud van een aantal daarvan komt voor rekening van het Recreatieschap. Het gaat hier om onderhoud aan diverse routestructuren, waaronder wandel- en fietsroutes, het fiets- en wandelnetwerk, MTB-bebording, bebording ruiterroutes en bebording Geopark. Verder hebben we onderhoudskosten en energiekosten van een aantal toiletvoorzieningen voor de recreatievaart.

De onderhoudskosten zijn inclusief autokosten en leasekosten voor een electrische auto.

Omschrijving (bedragen in euro's)	Raming excl. btw	Raming excl. btw
Overige uitgaven		**Totaal 22.700**
Recreatiecongres	9.330	
Excursie	2.680	
Kaarten	10.690	

(zie toelichting bij de baten)

Overige uitgaven toeristische informatievoorzieningen		**Totaal 139.690**
Toeristische informatievoorzieningen	79.120	
Toeristische informatievoorzieningen Drenthe.nl	60.570	

Het Recreatieschap ontwikkelt gemeentegrens overstijgende informatie (folders ed.).

Daarnaast worden cursussen aangeboden aan Tourist Info medewerkers.

Het Recreatieschap is eigenaar van de database die achter de website van Drenthe.nl hangt. Jaarlijks wordt via een activiteitenplan afgesproken welke werkzaamheden Marketing Drenthe verricht voor het up-to-date houden van de database en opdracht aan hen verleend om dit uit te voeren.

Bestuur	**Totaal 670**

Het bestuur vergadert meerdere keren per jaar; de hier gepresenteerde kosten betreffen vergaderarrangementen.

Bureau		**Totaal 108.900**
Portikosten	1.450	
Telefoonkosten	3.350	
Reis-, verblijf- en autokosten	12.370	
Representatiekosten	1.240	
Kantoorbenodigdheden	1.290	
Kopieerkosten	2.030	
Leasekosten	1.470	
Kantinekosten	2.460	
Automatiseringskosten	23.790	
Documentatie en voorlichting	3.010	
Abonnementen/lidmaatschappen	1.930	
Bankkosten	940	
Verzekering ziekteverzuim	19.700	
Overige verzekeringen	17.130	
Accountantskosten	16.030	
Overige kosten	710	

Omschrijving (bedragen in euro's)	Raming excl. btw	Raming excl. btw
Kapitaal	**Totaal**	**7.563**
In bijlage IV staan de afschrijvingen.		
Stimuleringsfonds	**Totaal**	**352.675**
Door inzet van dit fonds worden diverse projecten mogelijk gemaakt door toezegging van een financiële bijdrage.		

Onttrekkingen aan reserves

Bestemmingsreserve personele inzet	**Totaal**	**15.852**
Jaarlijks wordt een bedrag van maximaal € 15.852 onttrokken aan deze bestemmingsreserve (conform besluit Algemeen Bestuur).		

Toevoegingen aan reserves

Bestemmingsreserve personele inzet	**Totaal**	**23.000**
Jaarlijks wordt een deel van de bijdragen van de gemeenten toegevoegd aan de bestemmingsreserve personele inzet, maximaal € 23.000, (conform besluit Algemeen Bestuur). Hierdoor kan flexibel worden ingespeeld op nieuwe projecten/ontwikkelingen en wordt de mogelijkheid geboden om gebruik te maken van een flexibele schil aan personeel.		

WANDELNETWERK
86
KNOOPPUNT
89
91
RECREATIESCHAP DRENTHE
WANDELNETWERK
86
KNOOPPUNT
90
91
RECREATIESCHAP DRENTHE

Bijlagen

Bijlage 1

Bijdragen gemeenten in de exploitatiekosten volgens bestaande bijdrageregeling
(bedragen in euro's)

Gemeente	In %	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Aa en Hunze	7,75%	80.464	74.440	78.464
Assen	7,50%	77.867	72.039	75.932
Borger-Odoorn	8,00%	83.058	76.842	80.994
Coevorden	9,25%	96.036	88.848	93.650
De Wolden	6,75%	70.081	64.835	68.339
Emmen	18,00%	186.882	172.894	182.237
Hoogeveen	8,00%	83.058	76.842	80.994
Meppel	4,00%	41.529	38.421	40.497
Midden-Drenthe	10,00%	103.823	96.052	101.243
Noordenveld	7,25%	75.272	69.638	73.401
Ooststellingwerf	7,50%	77.867	72.039	75.932
Tynaarlo	6,25%	64.889	60.033	63.277
Westerveld	7,25%	75.272	69.638	73.401
Totaal	**107,50%**	**1.116.098**	**1.032.561**	**1.088.361**

Bijlage II

Bijdrage gemeenten in Stimuleringsfonds
(bedragen in euro's)

Gemeente	Ontvangen inkomsten toeristen-belasting 2024	Flexibel bedrag (1,8%)	Vast bedrag	Begroting 2027
Aa en Hunze	1.912.643	34.428	10.000	44.428
Assen	688.559	12.394	10.000	22.394
Borger-Odoorn	2.412.863	43.432	10.000	53.432
Coevorden	2.031.425	36.566	10.000	46.566
De Wolden	417.288	7.511	10.000	17.511
Emmen	717.197	12.910	10.000	22.910
Hoogeveen	188.706	3.397	10.000	13.397
Meppel	0	0	10.000	10.000
Midden-Drenthe	1.286.591	23.159	10.000	33.159
Noordenveld	326.034	5.869	10.000	15.869
Ooststellingwerf	405.912	7.306	10.000	17.306
Tynaarlo	604.872	10.888	10.000	20.888
Westerveld	1.378.630	24.815	10.000	34.815
Totaal	**12.370.720**	**222.675**	**130.000**	**352.675**

De berekeningswijze is vastgesteld in de AB vergadering d.d. 12 december 2024.
Het flexibele bedrag bestaat uit 1,8% van de ontvangen inkomsten toeristenbelasting per gemeente, zoals vermeld in de laatst vastgestelde jaarrekening van de deelnemende gemeenten.

Het vaste bedrag is per gemeente € 10.000 per jaar.

Bijlage III

Totale bijdragen gemeenten
(bedragen in euro's)

Gemeente	Exploitatiekosten	Bijdrage Fonds R&T	Bijdrage 2027
Aa en Hunze	78.464	44.428	122.892
Assen	75.932	22.394	98.326
Borger-Odoorn	80.994	53.432	134.426
Coevorden	93.650	46.566	140.216
De Wolden	68.339	17.511	85.850
Emmen	182.237	22.910	205.147
Hoogeveen	80.994	13.397	94.391
Meppel	40.497	10.000	50.497
Midden-Drenthe	101.243	33.159	134.402
Noordenveld	73.401	15.869	89.270
Ooststellingwerf	75.932	17.306	93.238
Tynaarlo	63.277	20.888	84.165
Westerveld	73.401	34.815	108.216
Totaal	**1.088.361**	**352.675**	**1.441.036**

Bijlage IV

Investeringsstaat
(bedragen in euro's)

Omschrijving	Datum	Aanschaf				Afschrijving						
		bedrag	vermeer-deringen	vermin-deringen	totaal	%	totaal per 1 jan.	boek-jaar 2027	boek-waarde 1 jan.	boek-waarde 31 dec.	rest-waarde 1 jan.	rest-waarde 31 dec.
Vervoermiddelen												
Volkswagen 6-VXS-11	2-12-19	9.950			9.950	20,00	8.955	0	995	995	995	995
Peugeot V-325-K	25-11-20	7.000			7.000	20,00	6.300	0	700	700	700	700
Laadpaal	7-04-23	2.715			2.715	20,00	1.991	543	724	181	0	0
Toyota VRF-09-R	14-05-25	18.300			18.300	20,00	5.100	3.060	13.200	10.140	3.000	3.000
Ford V-05-NJX	8-12-25	22.800			22.800	20,00	4.290	3.960	18.510	14.550	3.000	3.000
Totaal		**60.765**			**60.765**		**26.636**	**7.563**	**34.129**	**26.566**	**7.695**	**7.695**

Bijlage V

Meerjarenraming 2028-2030
(bedragen in euro's)

	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten						
Personeel	0	0	0	0	0	0
Huisvesting	7.624	7.500	7.860	8.240	8.640	8.830
Ov. opbrengsten	64.304	21.660	22.700	23.790	24.930	25.480
Ov. windmolen	14.223	13.800	14.460	15.150	15.880	16.230
Subtotaal	86.151	42.960	45.020	47.180	49.450	50.540
Bijdr. gemeenten	1.116.098	1.032.561	1.088.361	1.135.194	1.184.675	1.225.490
Bijdr. gem. fonds	320.362	351.495	352.675	352.675	352.675	352.675
Subtotaal	1.436.460	1.384.056	1.441.036	1.487.869	1.537.350	1.578.165
Totaal baten	**1.522.611**	**1.427.016**	**1.486.056**	**1.535.049**	**1.586.800**	**1.628.705**
Lasten						
Personeel	633.338	656.403	693.640	722.776	753.137	784.772
Huisvesting	63.090	71.950	75.410	79.030	82.820	84.640
Onderhoud	150.719	74.100	77.660	81.390	85.300	87.180
Overige uitgaven	90.793	21.660	22.700	23.790	24.930	25.480
Overige uitg. toer.	133.587	133.300	139.690	146.390	153.420	156.790
Bestuur	1.275	640	670	700	740	760
Bureau	97.440	103.920	108.900	114.130	119.610	122.240
Afschrijvingen	4.217	6.400	7.563	7.020	7.020	7.020
Stimuleringsfonds	234.411	351.495	352.675	352.675	352.675	352.675
Totaal lasten	**1.408.870**	**1.419.868**	**1.478.908**	**1.527.901**	**1.579.652**	**1.621.557**
Resultaat voor bestemming	**113.741**	**7.148**	**7.148**	**7.148**	**7.148**	**7.148**
Financieringsfunctie	67.357	0	0	0	0	0
Onttr. reserves:						
Personeel	15.852	15.852	15.852	15.852	15.852	15.852
Toev. reserves:						
Stimuleringsfonds	85.951	0	0	0	0	0
Personeel	61.956	23.000	23.000	23.000	23.000	23.000
Resultaat na bestemming	**49.043**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

* de bijdrage aan het Stimuleringsfonds is afhankelijk van de ontvangen inkomsten toeristenbelasting; aangezien deze nog niet zijn vastgesteld in de jaarrekeningen van de gemeenten is bedrag 2027 bij de ramingen 2028 t/m 2030 aangehouden.

Bijlage VI

Meerjarenraming 2028-2030 per gemeente
(bedragen in euro's)

Gemeente:	In %	Begroting Exploitatie 2028	Begroting Fonds 2028	Begroting Totaal 2028	Begroting Exploitatie 2029	Begroting Fonds 2029	Begroting Totaal 2029	Begroting Exploitatie 2030	Begroting Fonds 2030	Begroting Totaal 2030
Aa en Hunze	7,75%	81.837	44.428	126.265	85.406	44.428	129.834	88.352	44.428	132.780
Assen	7,50%	79.200	22.394	101.594	82.652	22.394	105.046	85.499	22.394	107.893
Borger-Odoorn	8,00%	84.480	53.432	137.912	88.162	53.432	141.594	91.199	53.432	144.631
Coevorden	9,25%	97.679	46.566	144.245	101.937	46.566	148.503	105.449	46.566	152.015
De Wolden	6,75%	71.280	17.511	88.791	74.387	17.511	91.898	76.949	17.511	94.460
Emmen	18,00%	190.079	22.910	212.989	198.364	22.910	221.274	205.198	22.910	228.108
Hoogeveen	8,00%	84.480	13.397	97.877	88.162	13.397	101.559	91.199	13.397	104.596
Meppel	4,00%	42.240	10.000	52.240	44.081	10.000	54.081	45.600	10.000	55.600
Midden-Drenthe	10,00%	105.599	33.159	138.758	110.202	33.159	143.361	113.999	33.159	147.158
Noordenveld	7,25%	76.560	15.869	92.429	79.897	15.869	95.766	82.649	15.869	98.518
Ooststellingwerf	7,50%	79.200	17.306	96.506	82.652	17.306	99.958	85.499	17.306	102.805
Tynaarlo	6,25%	66.000	20.888	86.888	68.876	20.888	89.764	71.249	20.888	92.137
Westerveld	7,25%	76.560	34.815	111.375	79.897	34.815	114.712	82.649	34.815	117.464
Totaal	107,50%	1.135.194	352.675	1.487.869	1.184.675	352.675	1.537.350	1.225.490	352.675	1.578.165

In de meerjarenraming is bij de exploitatie uitgegaan van de volgende prijsindex:
- Personeelslasten jaar 2028 t/m jaar 2030: 4,2%,
- Overige lasten jaar 2028 4,8%/ jaar 2029 4,8%/ jaar 2030 2,2%

De begrote bijdragen Stimuleringsfonds zullen wijzigen omdat dit bedrag voor een deel is gebaseerd op de daadwerkelijk geïnde toeristenbelasting deze gegevens; zijn nog niet bekend.

Bijlage VII

Begrotingsgegevens ten behoeve van het BBV

Statutaire naam	Recreatieschap Drenthe
Vestigingsplaats	Dwingeloo
Rechtsvorm	Publiekrechtelijke Rechtspersoon: Openbaar Lichaam op basis van gemeenschappelijke regeling
Activiteit	Het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van recreatie en toerisme.
Geraamd Eigen Vermogen 1-1-2027	€ 1.685.241
Geraamd Eigen Vermogen 31-12-2027	€ 1.692.389
Geraamd Vreemd Vermogen 1-1-2027 (kortlopend Vreemd Vermogen)	€ 986.650
Geraamd Vreemd Vermogen 31-12-2027 (kortlopend Vreemd Vermogen)	€ 2.190.569
Geraamd resultaat 2027	€ 0

Bijlage VIII

Geprognosticeerde begin- en eindbalans
(bedragen in euro's, standen per 31-12)

	Realisatie 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
ACTIVA						
Vaste activa						
Immateriële vaste activa	1	1	1	1	1	1
Materiële vaste activa	44.692	26.895	26.566	19.547	12.527	5.507
Totaal vaste activa	**44.693**	**26.896**	**26.567**	**19.548**	**12.528**	**5.508**
Vlottende activa						
Voorraad	8.140	9.718	8.140	8.140	8.140	8.140
Overlopende activa	32.759	48.810	32.759	32.759	32.759	32.759
Uitzettingen	3.542.619	2.267.829	3.542.619	3.542.619	3.542.619	3.542.619
Liquide middelen	254.414	69.688	268.710	275.858	283.006	290.154
Totaal vlottende activa	**3.837.932**	**2.396.045**	**3.852.228**	**3.859.376**	**3.866.524**	**3.873.672**
Totaal activa	**3.882.625**	**2.422.941**	**3.878.795**	**3.878.924**	**3.879.052**	**3.879.180**
PASSIVA						
Vaste passiva						
Algemene reserve	192.277	177.277	192.277	192.277	192.277	192.277
Best.res. stimuleringsf.	1.274.960	1.129.009	1.274.960	1.274.960	1.274.960	1.274.960
Best.res. pers. inzet	67.548	35.740	130.887	138.035	145.183	152.331
Best.res. onderhoud	43.569	43.569	43.569	43.569	43.569	43.569
Best.res. ontw. infra.	50.696	50.696	50.696	50.696	50.696	50.696
Resultaat boekjaar	49.043	0	0	0	0	0
Totaal vaste passiva	**1.678.093**	**1.436.291**	**1.692.389**	**1.699.537**	**1.706.685**	**1.713.833**
Vlottende passiva						
Vlottende schuld	228.915	86.242	228.915	228.915	228.915	228.915
Overlopende passiva	1.975.617	900.408	1.957.491	1.950.472	1.943.452	1.936.432
Totaal vl. passiva	**2.204.532**	**986.650**	**2.186.406**	**2.179.387**	**2.172.367**	**2.165.347**
Totaal passiva	**3.882.625**	**2.422.941**	**3.878.795**	**3.878.924**	**3.879.052**	**3.879.180**

Een aantal van de begrote balansposten 2027 ev. zijn gebaseerd op de cijfers van 2025; de begroting 2026 is eerder vastgesteld (minder recent).

Bijlage IX

EMU-saldo

Het EMU-saldo is het saldo van inkomsten en uitgaven van de overheid op transactiebasis in een bepaalde periode (boekjaar). Kortweg geeft het EMU-saldo aan of er in een bepaald jaar meer geld is uitgegeven dan er in dat jaar is binnengekomen, of dat er netto geld is overgehouden. Het EMU-saldo is daarmee een indicatie voor de ontwikkeling van de liquiditeits- en financiële positie (eigen vermogen en schulden). Tevens heeft het EMU-saldo een vergelijkbare functie als het kasstroomoverzicht.

Om de overheidsfinanciën in de Eurozone robuust te houden, zijn in Europees verband afspraken gemaakt over het toegestane maximale tekort van het EMU-saldo op nationaal niveau. Omdat het EMU-saldo van alle decentrale overheden onderdeel uitmaakt van het EMU-saldo op nationaal niveau is het voor decentrale overheden (en dus voor gemeenschappelijke regelingen) verplicht gesteld om het eigen EMU-saldo te vermelden in de begroting en de jaarrekening.

Berekening EMU-saldo
(bedragen in euro's)

	Realisatie 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Exploitatiesaldo voor mutaties reserves	181.098	7.148	7.148
Mutatie materiële vaste activa	-36.882	6.400	7.563
Mutatie voorzieningen	0	0	0
Mutatie voorraden	1.577	0	0
Gerealiseerde boekwinst verkoop MVA	0	0	0
Berekend EMU-saldo	**145.793**	**13.548**	**14.711**

Bijlage X

Financiële kengetallen

	Realisatie 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030	Norm
Netto schuldquote	-106,74%	-98,08%	-111,55%	-108,91%	-106,25%	-104,39%	< 130%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen	-106,74%	-98,08%	-111,55%	-108,91%	-106,25%	-104,39%	< 130%
Solvabiliteitsratio	43,22%	59,28%	43,63%	43,81%	44,00%	44,18%	> 25%
Structurele exploitatieruimte	7,00%	1,00%	0,96%	0,93%	0,90%	0,88%	> 0%

Netto schuldquote
De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van het Recreatieschap ten opzichte van de eigen middelen.

Solvabiliteitsratio
Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin het Recreatieschap in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen.

Structurele exploitatieruimte
Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele baten en lasten. Bij incidentele baten en lasten gaat het om eenmalige gebeurtenissen die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen.

Bijlage XI

Overzicht van incidentele baten en lasten

Volgens de BBV is het verplicht om een overzicht te presenteren van de incidentele baten en lasten. Op die manier kan worden beoordeeld of en in hoeverre er sprake is van een sluitende begroting. Recreatieschap hanteert hierbij de uitganspunten:

- Als bestaand structureel beleid, niet zijnde een tijdelijke geldstroom, binnen de termijn van drie jaar een wijziging ondergaat dan worden de daarmee samenhangende lasten of baten in het begrotingsjaar niet als incidenteel aangemerkt. Budgetverschillen op activiteiten inzake structureel bestaand beleid kwalificeren wij dus als structureel.
- Toevoegingen aan en onttrekkingen uit de reserves worden als incidenteel beschouwd als het gaat om niet structurele toevoegingen aan een bestemmingsreserve of dekking van incidentele lasten.
- Meerjarige tijdelijke geldstromen waarvan de eindigheid vastligt vanwege een bestuursbesluit kwalificeren wij als incidentele baten en lasten, ook als de geldstroom (nog) langer duurt dan drie jaar. Hiervan is sprake bij bijv. projecten die langer dan drie jaar duren, maar waarvan wel bekend is dat die bijdrage op termijn stopt.

Incidentele baten en lasten

(bedragen in euro's)	Realisatie 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Incidentele baten						
Personeel - detachering	0	0	0	0	0	0
Huisvesting	0	0	0	0	0	0
Overige - recr. congres extra	0	0	0	0	0	0
Reserve - sloop toiletvoorziening	0	0	0	0	0	0
Totaal incidentele baten	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Incidentele lasten						
Personeel - communicatie	23.277	0	0	0	0	0
Personeel - juridisch	2.085	0	0	0	0	0
Personeel - ziekengeld	-2.788	0	0	0	0	0
Personeel - UWV	-38.956	0	0	0	0	0
Huisvesting	0	0	0	0	0	0
Onderhoud - vrijwilliger	-2.100	0	0	0	0	0
Overige	0	0	0	0	0	0
Bestuur	0	0	0	0	0	0
Bureau	0	0	0	0	0	0
Afschrijvingen	0	0	0	0	0	0
Reserve - stimuleringsfonds	85.951	0	0	0	0	0
Totaal incidentele lasten	**67.469**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Saldo incidentele baten en lasten	**-67.469**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Toelichting per programma

Personeel
Niet van toepassing.

Huisvesting
Niet van toepassing.

Onderhoud
Niet van toepassing.

Overige
Niet van toepassing.

Bestuur
Niet van toepassing.

Bureau
Niet van toepassing.

Afschrijvingen
Niet van toepassing.

Recreatieschap **Drenthe**

Recreatieschap Drenthe | Drift 11c | 7991 AA | Dwingeloo | **recreatieschap.nl**
KvK-nr.: 52124479 | BTW-nr.: NL003828591B01